

Láhka elliidčálggu birra

Kapihtal I. Álgomearrádusat

§ 1. *Ulbmil*

Lága ulbmil lea ovddidit buori elliidčálggu ja elliid árvvusatnima.

§ 2. *Doaibmaviidodat*

Láhka fátmasta diliid mat váikkuhit čuovvovaš ealli elliid čálgui ja árvvusatnimii: njiččehasat, lottit, njoammueallit, rihcceeallit, guolit, logijuolggát gazzareappát, bleahkkaguolit ja honnetmieđázat, ja namuhuvvon elliid ovdánanmuttut, main lea dan dássái ovdánan dovddaoperahtta seammá go loahpalaš ovdánanhámis.

Láhka gusto daiguin ráddjemiiguin, mat čuvvot soahpamušaid vieris riikkaiguin dahje organisašuvnnaiguin Norgga riikka territorijas, territoriála mearas, Norgga ekonomijja avádagas, norgga fatnasiin ja áibmofievrruin, norgga nannáneatnana ráhkkanusain ja Svalbárdas, Jan Mayenis ja daidda gulli eatnamiin. Gonagas sáhtá lánkaásahusas mearridit sierra njuolggadusaid Svalbárdii, Jan Mayenii ja Norgii gulli eatnamiidda báikkálaš diliid vuhtiiváldima nammii.

Kapihtal II. Oppalaš mearrádusat

§ 3. *Oppalaččat*

Elliin lea iešalddiset árvo geahčakeahtá dan ávkkiis mii dain leažžá olbmuide. Elliiguin galgá meannudit bures ja gáhttet daid amaset gillát dárbbasmeahttumit. Elliid fysihkalaš ja mentála dárbbut galget váldojuvvot vuhtii elliid luonddu ja dovdamuša vuodul das movt dat vásihit positiivvalaš ja negatiivvalaš muosáhusaid.

§ 4. *Veahkehangeatnegasvuohta*

Juohkehaš gii boahá ealli lusa, mii lea oinnolaččat skibas, hui váibbat, vaháguvvan, goariduvvon dahje vuommehuvvan, ja juohkehaš gii vaháguhtá ealli, galgá nu guhkás go vejolaš fuolahit ahte ealli oazžu veahki ja jus dárbbasuvvo, de galgá heakkahuhttit ealli. Heakkahuhttin galgá dahkkojuvvot § 12 gáibádusaid mielde.

Ealli eaiggát, Biebmobearráigeahčču dahje politiija galgá oazžut dieđu dan doaimma birra mii lea dahkkojuvvon, vuosttaš laddasa vuodul, jos dat ii adnojuvvo čielgasit dárbbasmeahttumin.

Dahkkojuvvon doaimmaid dárbbaslaš olggosgoluid galgá stáhta máksit dán paragrafa vuodul, muhto olggosgolut sáhttet gáibiduvvot ruovttoluotta eallidoallis. Olggosgolut mat gáibiduvvojit ruovttoluotta leat bággopántideami vuodđun. Dat gii dagaha vahága elliide, ii sáhte gáibidit stáhta gokčat doaimma olggosgoluid dán paragrafa vuodul.

Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid veahkehangeatnegasvuođa, heakkahuhttinrievtti ja olggosgoluid gokčama birra.

§ 5. *Diediheapmi*

Juohkehaš, geas lea ágga várohit ahte eallit gillájit boastovaldegeavaheami dahje duodalaš váilivuoda birrasa, geahču ja fuolaheami dáfus, galgá farggamusat diedihit

Biebmobearráigehččui dahje politiijai. Dieđihangeatnegasvuohta gusto daiguin ráddjehumiiguin mat čuvvot eará lágain.

Juohkehaš gii oažžu dihtosii ahte stuora lohku meahcceeallit dahje meahcáiduvvan eallit gillájit skihppáma, vahága dahje eará eahpedábálaš gillámuša, galgá farggamusat diedihit Biebmobearráigehččui dahje politiijai.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lánkaásahusaid dieđihangeatnegasvuođa hárrái.

§ 6. Gelbbolašvuohta ja ovddasvástáduš

Eallidoalli galgá fuolahit ahte bargit geat dikšot ealliid, leat doarvái ja fágalaččat gelbbolaččat. Earáin galgá leat dárbbalaš gelbbolašvuohta dan doibmii man sii barget. Ovddasteaddji ii galgga diktít mánáid vuollel 16-jagi iehčaneaset guoddit ovddasvástádusa ealliin. Eallidoalli ii galgga bidjat ealliid dakkár olbmuid háldui geaid hárrái lea ágga navdit ahte sii eai máhte dahje dáhto dikšut ealliid dohkálaš lánká. Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lánkaásahusaid oahpu, oahpahusa ja gelbbolašvuođa hárrái, nu maiddá bargiid dohkkeheami ja autorisašuvnna hárrái.

§ 7. Registreren- dahje lobiaddima gáibádusat

Gonagas sáhtta mearridit lánkaásahusaid gáibádusaide ja eavttuide mat gusket registreremii dahje lobiaddimii doaimmahit doaimmaid dán lága vuodul.

§ 8. Doaimmavuogit, metodat, reaidut ja teknihkalaš čovdosat

Doaimmavuogit, metodat, reaidut ja teknihkalaš čovdosat, mat geavahuvvojit ealliide, galget leat heivvolaččat ealliid čálgu vuhtiiváldima dáfus. Ođđa doaimmavuogit, metodat, reaidut ja teknihkalaš čovdosat galget leat geahččaluvvon ja gávnnavuvvon leat dohkálažžan ealliid čálgu vuhtiiváldima dáfus ovdalگو dat váldojuvvojit dábálaš atnui. Das gii fállá dahje vuovdá fásta opmodaga dahje reaiduid geavahussii ealliid oktavuodas, lea mieldeovddasvástáduš fuolahit ahte dát heivejit geavahuvvot ja seammás vuhtiiváldet ealliid čálgu.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lánkaásahusaid doaimmavugiide, metodaide, reaiduide ja teknihkalaš čovdosiidda, ja dan oktavuodas maiddá duodástusa heivvolašvuođa, márkanfievrrideami ja dohkkeheami birra.

§ 9. Medisiinnalaš ja kirurgalaš dikšun

Medisiinnalaš ja kirurgalaš dikšu galgá čadahuvvot nu ahte seammás vuhtiiváldá ealliid čálgu dohkálaš vugiin ja galgá vuhtiiváldit ealli doaimma ja eallinkvaliteahta.

Ealliid ii galgga daguid bokte duohtadit iige váldit eret ealliin gorutlahtuid jos dasa eai leat dohkálaš ákkat ealli dearvvašvuođa vuhtiiváldima vuodul. Lea dattetge lohpi merket ealli dohkálaš vugiin ealliidoalus. Nállan ja gálden lea lobálaš go dat lea dárbbalaš ealliidčálgu dahje erenoamáš geavahandárbbuid dihtii.

Go duohtadeamit buktet bákčasiid, de galgá jámihit ealli ja dárbbu mielde váidudit bákčasiid.

Medisiinnalaš dahje kirurgalaš divššodeapmi ii galgga márkanfievrriduvvot dahje geavahuvvot váseidin buhtadussan lánkarihkku nállasuhttima dahje birra sajis, dahje dan dihtii vai buvttadeapmi lassána.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid medisiinnalaš ja kirurgalaš divššodeapmái, nu maiddái gieldit dihto vugiid dákkár divššodeamis ja spiehkastit nuppi laddasis.

§ 10. *Elliid merken*

Elliid merkemis galgá geavahit dohkálaš vugiid, mat eai ráddje elliid lunddolaš láhttema eaige dagat daidda eará gillámuša.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid elliid merkemii, nu maiddái gáibidit ja gieldit merkema, gáibidit ahte merkejuvvon eallit galget leat registrerejuvvon registaris ja mearridit gii beassá oaidnit registara dieđuid.

§ 11. *Fievrrideapmi*

Eallit galget fievrriduvvot vugiin mii unnimus lági mielde čuočá unohasat elliiide. Elliid galgá fievrridit duššefal dalle go dat leat dakkár vuimmiin ahte lea dohkálaš ollašuhttit olles fievrrideami.

Fievru galgá leat heivvolaš elliid sihkarvuoda ja iešlági vuhtiiváldima dáfus. Eallit galget oažžut dárbbaslaš geahču ja fuolaheami fievrridettiin.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid elliid fievrrideapmái.

§ 12. *Heakkahuhttin*

Elliid heakkahuhttin ja vuohki movt daid giedahallá gottidettiin galgá dahkkojuvvot dohkálaččat elliidčálgu dáfus, nu ahte ealli ii váivahuva ja bávččat. Go geavaha jámálgahttin- dahje heakkahuhttinreaidduid, de galgá fuolahit ahte dat leat heivvolaččat ja buori ortnegis.

Eallit, maid olbmot eaiggáduššet dahje eará láchkai dollet iežaset hálddus, galget jámihuvvot ovdal heakkahuhttima dahje oktanaga dainna. Jámihanvuohki ii galgga dagahit eallái stuora unohasvuoda ja galgá jámálgahttit ealli ja dárkkistit ahte ealli ii gillá bákčasa ovdalگو jápmá. Go ealli lea jámihuvvon, galgá dat dakkaviide goddojuvvot. Galgá dárkkistuvvot ahte ealli lea jápmán, ja jus dárbbu, de golggahit vara.

Heakkahuhttin heahdedilis galgá nu guhkás go vejolaš dahkkojuvvot vuosttaš ja nuppi laddasa mielde.

Eallit eai galgga heakkahuhttojuvvot duššefal guoimmuheami dahje gilvvohallama dihtii.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid dievasmahttit dán mearrádusa, ja bidjat gáibádusaid birrasa ja reaidduid ektui ja movt giedahallat ealli go galgá heakkahuhttit, ja movt vahátelliid eastadit elliidčálgu vuhtiiváldima dihtii. Gonagas sáhtta mearridit spiehkasteami nuppi laddasa mearrádusas.

§ 13. *Elliid geavaheapmi geahččaladdamiin ja oahpahusas*

Go galgá beassat elliid nállasuhttit, doallat, gaskkustit, heakkahuhttit ja geavahit geahččaladdamiidda dahje oahpahussii, earret go dábálaš dikšui ja giedahallamii, eaktuda dat ahte sihke ásahus ja son gii ovddasvástida doaimma lea ožžon lobi bearráigeahččaneiseválddiin.

Vuosttaš laddasa vuodul ii galgga addojuvvot lohpi jos ulbmila sáhtta ollašuhttit almmá elliid geavaheami haga, dahje jos eallit sáhttet šaddat gillát eahpegovttolaš láchkái. Ii

galgga geavahit eanet elliid go dárbbáša, ja geavahus galgá unnimus lágis čuohcat unohasat elliide.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lánkaásahusaid elliid geavaheamis geahččaladdamiidda ja oahpahussii, nu maiddá gieldit dihtolágan geahččaladdamiid, gieldit geavaheamis dihtošlájat elliid geahččaladdamiidda, mearridit lobi addima ja spiehkastit lohpeaddima gáibádusas.

Gonagas sáhtta lánkaásahusas addit vejolašvuoda spiehkastit dán lága kapihttaliid II, III ja IV mearrádusain elliid geavaheami hárrái geahččaladdamiin.

§ 14. *Sierra gildosat*

Lea gildojuvvon:

- a) dahkat veahkaválldi elliide,
- b) guoddit elliid almmá fuolaheamis daid go dárbbášit veahki,
- c) rohčožit elliiguin, ja
- d) geavahit ealli elliid fuođarin dahje seaktin.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lánkaásahusaid sierra gildosiidda, nu maiddá gieldit doaimmaid mat buktet oppalaš etihkalaš reakšuvnmaid.

§ 15. *Huksehusat, áiddit/gárddit ja eará smávva ráhkkanusat.*

Huksehusat, áiddit/gárddit ja eará smávva ráhkkanusat galget ceggejuvvot ja dollojuvvot ortnegis vai dat eai čuoze unohasat elliide. Ii galgga geavahit biikasreangga áiddiide/gárddiide dan várás vai hehte elliid johtaleami.

Jos lea dárbbášlaš, de galgá huksehusa, áiddi/gárddi dahje ráhkkanusa ovddasvástideaddji bearráigeahččat daid ja bargat dan lánkáa ahte sáhtta fuomážit, eastadit ja hehttet gilláma.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lánkaásahusaid huksehuseid, áiddiid/gárddiid ja dakkáriid várás, nu maiddá gieldit daid ja mearridit rádjat daid eret.

§ 16. *Mearkun, ovdanbuktin, máinnašeapmi ja márkanfievrrideapmi*

Elliin ráhkadan buktagiid mearkun, ovdanbuktin, máinnašeapmi ja márkanfievrrideapmi, galgá addit doarvái dieđuid, iige galgga sáhttit doalvvuhit boasttuáddejupmái.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lánkaásahusaid diehtujuohkima, mearkuma, ovdanbuktima, máinnašeami ja márkanfievrrideami birra ja eavttuid eaktodáhtolaš mearkunortnegiid geavaheapmái.

§ 17. *Guorranvejolašvuolta*

Gonagas sáhtta mearridit lánkaásahusaid vai sáhtta guorrat elliid dahje elliin ráhkadan buktagiid dan várás ahte vuhtiiváldit elliidčálggu.

§ 18. *Elliin ráhkadan buktagiid vuovdin ja sullasaš*

Gonagas sáhtta lánkaásahusain ráddjet, bidjat gáibádusaid dahje gieldit vuovdimis elliin ráhkadan buktagiid, mat fátmastuvvojit dán lágas. Daiguin ráddjemiiguin, mat čuvvot soahpamušaid vieris stáhtaiguin dahje riikkaidgaskasaš organisašuvnnaiguin dahje

muđui leat álbmotrievttis, de sáhtta Gonagas maiddái ráddjet, bidjat gáibádusaid dahje gielddit sisafievrridit riikii dakkár buktagiid.

§ 19. *Báikái beassan ja geatnegasvuohta veahkehit*

Eallidoalli ja dat gii buvttada, gárvvista dahje vuovdá ealliin ráhkadan buktagiid ja mat fátmmastuvvojit dán lágas, galgá almmá hehttekeahhtá addit bearráigeahččaneiseválddiide ja politiijaide lobi boahit báikái dahje lanjaide gos eallit leat dahje gos barget doaimmaid, mat fátmmastuvvojit dán lágas. Olgoriikka bearráigeahččit sáhttet searvat bearráigeahččui ja sullasaš doaimmaide, go dat lea dárbbaslaš fuolahan dihtii Norgga riikkaidgaskasaš geatnegasvuođaid. Eallidoalli ja son gii buvttada, gárvvista dahje vuovdá buktagiid mat fátmmastuvvojit dán lágas, galgá mávssu gáibitkeahhtá addit dárbbaslaš lanjaid, latnjabiergasiid, bargoveahki ja reaidduid bearráigeahču čadaheapmái ja muđui veahkehit lámčit dilálašvuođaid bearráigeahččui.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lámkaásahusaid báikái dahje lanjaide sisabeassama hárrái.

§ 20. *Čuvgeatnegasvuohta, dokumentašuvdna ja dárkkistandoaibma*

Eallidoalli ja son gii buvttada, gárvvista dahje vuovdá ealliin ráhkadan buktagiid, ja mat fátmmastuvvojit dán lágas, galgá bearráigeahččaneiseválddiid ávžžuheami vuodul addit čuvgehusaid, dieđáhusa, raporttaid, dokumentašuvnna ja vejolašvuođa geahčadit dokumeanttaid mat leat ávkin bearráigeahččaneiseválddiid dárkkisteapmái oaidnit leago lámka dahje mearrádušat lágas čuvvojuvvon lámkavuodu vuodul. Earát geain leat áigegeovdilis dieđut, galget bearráigeahččoeiseválddiid ávžžuheami mielde addit dárbbaslaš čuvgehusaid.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lámkaásahusaid čuvgen- ja dokumenterengeatnegasvuođas, ja geatnegasvuođas ásahit ja čadahit vuogádatlaš bearráigeahččama.

Kapihtal III. Elliid doallu

§ 21. *Elliid doallama oppalaš eavttut*

Elliid galgá doallat duššefal jos dat sáhttet hárvjanit dollui dohkálaš lámkái seammás go eelliidčálgu vuhtiiváldjuvvo.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut lámkaásahusaid, mat ráddjejit dahje gildet dihto eallišlájaid riikii sisafievrrideami, nállasuhttima ja doallama.

§ 22. *Elliid eallinbiras*

Eallidoalli galgá sihkkarastit ahte eallit dollojuvvojit dakkár dilálašvuođas, mii addá buori čálggu eallišlájá lunddolašvuođa ja oktagaslaš dárbbuid mielde, dan oktavuođas vejolašvuođa ahtanuššat, lihkadit, vuoijņastit ja earaládje lunddolaččat lámčtet. Elliid eallinbiras galgá ovddidit buori dearvvašvuođa ja vuoimmi ja addit ealliide oadjebasvuođa ja loaktima.

Elliid galgá suddjet heajos dálkkiid vuostá ja dain galgá leat vejolašvuohta beassat heivvolaš ja oadjebas latnjii dalle go eai leat dábalaš guohtunáigodagat. Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid ealliid eallinbirrasa birra, nu maiddái bidjat gáibádusa ahte galget leat heivvolaš ja oadjebas lanjat gos bargojuvvo nu ahte sáhtá eastadit, fuomášit ja hehttet buollima, ja addit spiehkasteami latnjagáibádusas.

§ 23. *Geahčču, dikšu ja biebmán*

Eallidoalli galgá sihkkarastit ahte:

- a) eallit ožžot buori geahču ja divššu, nu maiddái buori buhtisindoalu,
  - b) fuođđariin, guohtumis ja čázis lea buorre kvalitehta, ja dat duhtada ealli ealádat- ja čáhcedárbbu ja ovddida buori dearvvašvuođa ja čálggu. Elliid ii galgga bákkuin biebmán iige jugahit, earret jos ággan dasa lea ealli dearvvašvuohta
  - c) eallit gáhttejuvvojit vahága, skihpama, parasihtaid, boraspiriid ja eará váraid vuostá. Skihpa ja vaháguvvan eallit galget dikšojuvvot dohkálaš lánkáii ja dárbbu mielde heakkahuhttojuvvojt,
  - d) dávdanjoammuma lávdan ráddjejuvvo, ja
  - e) eallit, go dat lea áigejuovdil, šaddet doarvái lojit vai daid sáhtá giedahallat ja dikšut dohkálaš lánkáii ja seammás vuhtiiváldit ealliidčálggu.
- Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid geahču, divššu ja biebmán váras.

§ 24. *Nállasuhttin ja bioteknologiija*

Nállasuhttin galgá ovddidit iešvuođaid maiguin šaddet nana eallit, mat doibmet bures ja lea buorre dearvvašvuohta.

Ii galgga bargat sahkanahttimiin nu movt genateknologalaš metodaidda geavahemiin, mainna:

- a) rievdadit árbeáhpaid nu ahte dat váikkuhit ealliid fysihkalaš dahje mentála doaimmaide negatiivvalaččat, dahje nu ahte dakkár árbeáhpit sirdáhuvojit viidáseappot,
- b) ráddje ealliid vejolašvuođa láhttet lunddolaččat, dahje
- c) buktet ovdan oppalaš etihkalaš reakšuvnmaid.

Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid ealliid nállasuhttimis ja doallamis mat leat dán paragrafa vuodđojurdagiid vuostá.

§ 25. *Hárjeheapmi, čájehallan, guoimmuheapmi ja gilvvohallan*

Eallit mat hárjehuvvojit ja eallit mat geavahuvvojit čájehallamis, guoimmuheamis ja gilvvohallamis:

- a) galget nagodit čadahit doaimma almmá oalát sillot ja vaháguvvat,
- b) eai galgga váikkuhuvvot ávdnasiin eaige dálkkodemiin man geažil doaimma ii soaba oktii ealliidčálggu vuhtiiváldimiin,
- c) eai galgga dihtomielašvuođain ealliide dagahit balu, vahágahttima eaige eará gillámuša, ja
- d) eai galgga geavahuvvot doarrumiidda eará ealliiguin dahje olbmuiguin.

Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid hárjeheami, čájehallama ja gilvvohallama ja sullasačča birra, nu maiddái bidjat gáibádusaid sierra lohpeaddimii dahje gielddit iešguđet lágan doaimmaid, gielddit dihto eallišlájaid geavaheami, ja gielddit dihtolágan gaskaomiid ja dálkkodeami.

Gonagas sáhtta láhkaásahusas spiehkastit vuosttaš lađđasis dihtolágan hárjeheami oktavuodas.

§ 26. *Elliid vuovdin ja earáid elliid fuolaheapmi dienasláhkái*

Dat gii vuovdá dahje bidjá elliid nuppiid háldui, galgá addit dasa, gii váldá ealli badjelasas, dárbbaslaš dieđuid diliid birra, main lea mearkkašupmi ealli čálgui. Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid diehtujuohkima, márkanfievrrideami, máinnašeami, riikii sisafievrrideami, riikkas olggosfievrrideami, vuovdima, vuorbádeami, láigoheami ja luoikama hárrái ja earáid elliid dienasláhkái badjelasašváldima hárrái, nu maiddá dakkár doaimmaid registrerema, dohkkeheami ja gieldima hárrái.

§ 27. *Dollojuvvon elliid bivdu ja guolástus*

Gonagas sáhtta mearridit láhkaásahusaid daid elliid bivddu ja guolástusa hárrái maid olmmoš eaiggádušša dahje eará láhkái doallá hálddustis, nu maiddá hárjeheami dakkár doaimma várás, ja gieldit dahje bidjat gáibádusaid sierra lobi hárrái dakkár doaimmaid oktavuodas.

§ 28. *Elliid luoitin lundui*

Eallit mat leat leamaš eliiddoalus sáhttet duššefal dalle luitojuvvot meahccái, go eallis leat buorit vejolašvuodas hárjánit ja birget ođđa birrasis.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid elliid luoitimis meahccái, nu maiddá mearridit eavttuid dahje gieldit meahccái luoitima.

Kapihtal IV. Meahcceeallit

§ 29. *Bivdu ja guolástus*

Bivddu ja guolástusa galgá čadahit dohkálaš vugiin mii seammás vuhtiiváldá elliidčálggu.

Gonagas sáhtta vuosttaš lađđasa dievasmahttimii mearridit dárkilut láhkaásahusaid bivddu ja guolástusa várás ja maiddá meahcceelliid ohcama ja heakkahuhttima várás.

§ 30. *Meahcceelliid gittaváldin*

Eallit mat ellet meahcis nannámis ja mearranjiččehasat eai galgga váldojuvvot gitta gieđahallama várás eaige galgga dollojuvvot giddagasas. Dat ii guoskka skihpa dahje vaháguvvan elliid oanehis áiggi fuolaheapmái, dan botta go dat bohtet vuimmiide nu ahte sáhttet fas máhcahuvvot ealli lunddolaš birrasii.

Gonagas sáhtta láhkaásahusas mearridit spiehkasteami vuosttaš lađđasa vuosttaš čuoggá mearrádusas ja mearridit dárkilut láhkaásahusaid meahcceelliid gittaváldima, gieđahallama ja doallama várás.

Kapihtal V. Divadat ja bálvalusmávssut

§ 31. *Divadat ja bálvalusmávssut*

Gonagas sáhtá lánkaásahusain geatnegahttit máksit bálvalusmávssuid goluide mat čuvvot bearráigeahčus, dárkkisteamis ja sierra bálvalusain dán lága vuodul dahje dán lánkii vuodduvvi lánkaásahusaid vuodul.

Gonagas sáhtá lánkaásahusain geatnegahttit ásaahasaid maidda guoská lánka biebmoavttadeami ja biebmooadjebasvuoda jd. birra (biebmolánka), máksit divada biebmoávdnasiin. Divat galgá gokčat bearráigeahččan- ja dárkkistangoluid dán lága vuodul ealliid doallamii ja ealliid geavaheami biebmoávdnnasin, go golut eai gokčojuvvo vuosttaš láddasa bálvalusmávssuin.

Gonagas sáhtá lánkaásahusain geatnegahttit buvttadeddjiid dahje riikii sisafievrrideddjiid máksit divada dakkár ealliid fuodđariin, mat eai geavahuvvo biebmoávdnasiid buvttadeapmái. Divat galgá gokčat ealliid doallama ja geavaheami bearráigeahččan- ja dárkkistangoluid dán lága vuodul, go eallit eai geavahuvvo biebmoávdnasiid buvttadeapmái, ja go golut eai gokčojuvvo vuosttaš láddasa bálvalusmávssuin.

Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid bálvalusmávssuid ja divadiid meroštallamis, ja daid bearramis ja máksimis.

Divadiid ja bálvalusmávssuid máksima maŋŋoneamis galgá máksit reanttuid juovlamánu 17. beaivvi 1976 lága nr. 100 mielde, mii gieđahallá reanttuid maŋŋonan máksimiid vuodul.

Divadat ja bálvalusmávssut leat bággopántideami vuoddu.

Kapihtal VI. Hálddahaslaš mearrádusat ja sankšuvnnat

§ 32. *Bearráigeahčču ja mearrádusat*

Biebmobearráigeahčču bearráigeahččá ja sáhtá dahkat dárbbaslaš mearrádusaid ollašuhhtit mearrádusaid dán lágas dahje dán lánkavuodu vuodul.

Biebmobearráigeahčču sáhtá dahkat mearrádusaid mas ráddje guodoheami dan dihtii vai šibihat gáhttejuvvojit boraspiriid vuostá. Go mearrádusat dahkkojit guohtunráddjema várás boraspiriid dihte, de lea eallieaiggádeaddjis vuoigatvuohta oazžut ekonomalaš buhtadusa. Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid das makkár eavttut ja sturrodas buhtadusas galget leat.

Gonagas sáhtá sirdit válddi eará almmolaš dahje priváhta orgánaide ja mearridit gii lea váidinorgána dán áššiin.

Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid bearráigeahču čadaheamis ja movt bearráigeahččanorgánat galget nammaduvvot, oktiibiddjot ja jođihuvvot.

§ 33. *Gohččosiid čadaheapmi ja ealliid gaskaboddasaš doallan*

Jos eiseválddiid gohččosat eai čuvvojuvvo, ii leat dihtosis geas lea ovddasvástádus, dahje go lea dárbbaslaš ollašuhhtit doaimmaid johtilit, de sáhttet bearráigeahččaneiseválddit ieža álggahit dárbbaslaš doaimmaid.

Bearráigeahččaneiseváldi dahje politiija sáhtá mearrádusa vuodul váldit ealliid gaskaboddasaš dikšui dahje eará lánkai fuolahit vai ealli oazžu dárbbaslaš bearráigeahču ja divššu. Politiija mearrádus ii leat šat fámus jus

bearráigeahččaneiseváldi ii dohkket dan 7 beavvi siste. Ovddasvástáduš ealliin, mii fátmastuvvo politijaid mearrádušas, sirdojuvvo bearráigeahččaneiseválddiide go mearráduš dohkkehuvvo.

Doaimmat vuosttaš ja nuppi lađđasa vuodul sáhttet čađahuvvot eallidoalli goasttádušain. Velggolaš ruhtasupmit lea bággoántideami vuodđun.

Politiija galgá veahkehit čađahit bearráigeahču ja mearráduša go bearráigeahččaneiseválddit bivdet veahki.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid gohččosiid čađaheapmái ja ealliid gaskaboddasaš dikšui.

§ 34. *Gieldduš doaimmaid dahkat dán lága vuodul*

Son guhte ii čuovo dettolaš gohččosiid dahje roavvát dahje mánggii rihkku mearrádušaid dán lágas dahje dán láhkavuodu vuodul, su ektui sáhtta Biebmobearráigeahču mearridit gieldit doaimmaid mat fátmastuvvojit dán lágas. Gieldduš sáhtta guoskat buot dahje muhtin šlájaid, ovttá dahje mángga doibmii, dihto áigodahkii dahje viidáset ovddasgavlui. Gieldduš sáhtta guoskat eará olbmuid geain lea oktavuohhta sutnje, gii lea bargan lága vuostá.

Diggi sáhtta ránggáštusašši oktavuodas mearridit gildosa dán paragrafa vuodul.

Gonagas sáhtta mearridit láhkaásahusaid mas gieldá doaimmaid maidda dát láhka guoská ja dakkár áššiid gieđahallamii.

§ 35. *Bággosáhku*

Bearráigeahččaneiseváldi sáhtta mearridit bággosáhku mas addojuvvo ovttageardde sáhku dahje jotkkolaš beaivesáhku dasa gii ii čuovo ovttaskasmearráduša mearriduvvon áigemari siste.

Bággosáhku sturrodát mearriduvvo vuhtiiválddiidettiin dan man mávssolaš mearráduša čađaheapmi lea, ja makkár golut das sáhttet čuovvut.

Bággosáhku sáhtta mearriduvvot juo mearráduša dahkama oktavuodas, go adnojuvvo dárbbaslažžan áigemari doallat.

Bággosáhku mearráduš lea bággoántideami vuodđun. Bearráigeahččaneiseváldi sáhtta luoitit čoggon bággosáhku máksima.

Gonagas sáhtta mearridit dárkilut láhkaásahusaid man stuoris bággosáhku galgá leat ja dan meroštallama.

Kapihtal VII. Ránggáštus

§ 36. *Ránggáštus*

Dáhtolaš dahje dáhtokeahtes mearrádušrihkkun dán lága vuodul dahje láhkavuodu vuodul,

ránggáštuvvo sáhkuiguin dahje eanemusat 1 jagi giddagasain dahje goappašiin, jus dilálašvuohhta ii fátmastuvvo garrasit ránggáštusmearráduša vuodul. Seammaláhkai ránggáštuvvo geahččaladdan ja oassálastin.

Roava rihkkun ránggáštuvvo eanemusat 3 jagi giddagasain. Rihkkuma roavisvuoda árvoštallamis galgá erenoamážit deattuhit rihkkuma viidodaga ja váikkuhusaid, ja man muddui sivalášvuolta lea čujuhuvvon.

§ 37. *Álkes sáhku*

Gonagas sáhtá lánkaásahusas mearridit ahte sáhkoheapmi, dastánaga báikkis dahje maŋŋá, rihkkumiidda mat leat dihto šlájás, sáhtá čállit álkes sáhku fásta sáhkkomeriid mielde. Dakkár sáhkus sáhtá ránggáštusmerren ja ránggáštahtti dilli namuhuvvot mottiin sániin dahje sullasaš vugiin. Politiijabargi geas muđui ii leat sáhkkohanváldi, sáhtá oažžut válddi čállit álkes sáhku.

Sáhku mii lea čállojuvvon dastánaga báikkis, ii leat šat fámus jos dat ii dohkkehuvvo ovtatmano. Jos áššáiduhtton lea vuollil 18 jagi, de sáhtá son oažžut oanehis áigemeari sáhkočállima dohkkehit. Sáhku mii lea čállojuvvon maŋŋelgihtii, fátmastuvvo ránggáštusproseassalága § 256 nr. 5 vástideaddjin. Dakkár sáhkočállin ii leat šat fámus jos dat ii dohkkehuvvo áigemeari siste. Gonagas sáhtá mearridit dárkilut lánkaásahusaid bargovuogi hárrái go sáhkočállin dahkkojuvvo maŋŋelgihtii. Áššáskuhttineiseváldi sáhtá áššáskuhtton olbmo buorrin fámuhttit álkes sáhku. Gonagas mearrida dárkilut njuolggadusaid álkes sáhku geavaheami hárrái dán paragrafa vuodul ja mearrida sáhkkomeriid ja maŋitvurrosaš giddagasránggáštusa daidda rihkkumiidda, maid ortnet fátmasta.

Kapihtal VIII. Eará mearrádušat

§ 38. *Diehtoregistoriid ásaheapmi*

Bearráigeahččaneiseváldi sáhtá ásahtit odđa registoriid dahje goallostuvvot diehtoregistoriidda mat leat juo ásaheavvon, go dat lea dárbbaslaš lága ulbmila geažil, dahje go lea dárbbaslaš deavdin dihte riikkaidgaskasaš šiehtadusaid, maid Norga lea dahkan. Dakkár registorat eai galgga almmá mieđitkeahhtá sus geasa guoská, sisttisoallat sensitiiva persovdnadieđuid lága cuoŋománu 14. b. 2000 nr. 31 persovdnadieđuid gieđahallama birra § 2 nr. 8 vuodul.

Gonagas sáhtá lánkaásahusain mearridit geatnegasvuoda addit čuvgehusaid dakkár registoriidda.

§ 39. *Ollašuhhtin ja dievasmahttin*

Gonagas sáhtá mearridit lánkaásahusaid mat dárbbasuvvojit sihkkarastit dán lága ollašuhhtima ja dievasmahttima.

Gonagas sáhtá mearridit lánkaásahusaid, mat dárbbasuvvojit ollašuhhtit Norgga geatnegasvuodaid EØS-soahpamuša deavdimii, nu maddái ahte dát lánkaásahusat, jus leat vuostelasvuodát, mannet dán lága ovddabeallai.

Kapihtal IX. Fápmuibohtin ja gaskaboddasaš njuolggadusat

§ 40. *Rievdadusat eará lágain*

Dahkkojuvvojit čuovvovaš rievdadusat eará lágain:

1. Lágas geassemánu 15. b. 2001 nr. 75 šibitdoaktáriid ja eará elliid dearvvašvuodabargiid birra.

§ 31. *Ráđi doaimmat*

Vuosttaš lađas, vuosttaš cealkka galgá leat:

Ráđdi galgá leat šibitdoavttereseválddiid ráđdeaddi disiplináraáššiin, áššiin dohkálaš doaimma hárrái ja šibitdoavttermedisiinnalaš áššiin.

2. Lágas suoidnemánu 2. b. 1999 nr. 64 dearvvašvuodabargiid jed. birra dahkkojuvvojit čuovvovaš rievdadusat:

Ođđa § 23 nr. 4 galgá leat:

4. ahte čuvgehusat addojuvvojit viidáseappot go erenoamáš mávssolaš priváhta dahje almmolaš beroštumit dahket ahte lea govttolaš addit dieđuid *viidáseappot*,

Ođđa § 23 nr. 5 galgá leat:

5. ahte čuvgehusat addojuvvojit viidáseappot go dearvvašvuodabargiin virggiset bokte lea *ágga várohit ahte eallit gillájit boastováldegeavaheami dahje duodalaš váilivuoda birrasa, geahču ja fuolaheami dáfus, ahte adnojuvvo govttolažžan addit čuvgehusat viidáseappot Biebmobearráigehččui dahje politiijaid dahje*

Dálá § 23 nr. 5 šaddá ođđa § 23 nr. 6.

§ 41. *Fápmuiboahhtin ja gaskaboddasaš njuolggadusat*

Dát láhka boahhtá fápmui (beaivi). Seammá beaivve fámuhttojuvvo láhka juovlamánu 20. b. 1974 nr. 73 elliidsuodjaleami birra ja láhka cuoŋománu 19. b. 2002 nr. 11 rievdadusaid birra lágas juovlamánu 20. b. 1974 nr. 73 elliidsuodjaleami birra.

Láhkaásahusat dahje ovttaskasmearrádusat mat leat addojuvvon lágas dahje dan vuodul juovlamánu 20. b. 1974 nr. 73 elliidsuodjaleami birra gustojit ain dassážiin go dat fámuhttojuvvojit.